

"Stajerc" izhaja vsaki
plen, dafiran z dnevom
nasednej nedelje.

Vrednina velja za Av-
strijo: za celo leto
kron, za pol in četr-
tin razmerno; za Ogr-
sko K 50 vin, za celo
letko; za Nemčijo stane
krona leta 5 kron, za
Avstrijo pa 6 kron;
in drugo inozemstvo se
stani naročnino z ozi-
rom na visokost pošt-
ne. Naročnino je pla-
titi naprej. Posamezne
državne se prepodajo po 6 v.
državne se nahajata v
času, gledališko po-
stopje štev. 3.

Ogrska.
im uspešno
i rabiti. Tu
ih učiljujem
Z najboljše

ehko. Raz-

1.
0.

a
asse 1
za branite-
nih "Brow-
njagobrati-
inerji, dvo-
rone, ovite

jne

sov imit.

im man-

lesjem, te-
3 pokrov-
ločene, po-
m k kri-
zamudil je
si to in-
kanano un-
jo v krate-
eta pismi-
po pozve-
EL

odej

z malimi

rdō, drap-

os K 2-20,

K 2-20,

nko

za vse!

vinu

K 26-

etje

tuju.

ora sam

nesta ob

57

giht,

tizem

S.

Dopis! dobredošli in se
sprejemajoč zastonj, ali
rokopise se ne vrača.
Uredniški zaključek je
vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inseratov) je
za celo stran K 80, za
1/4 strani K 40, za 1/8
strani K 20, za 1/16
strani K 10, za 1/32
strani K 5, za 1/64
strani K 250, za 1/128
strani K 1. — Pri več-
kratnem oznanilu se
cena primerno zniža.

Slava Tabi, ki si nas knete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Štev. 27.

V Ptuju v nedeljo dne 6. julija 1913.

XIV. letnik.

Polom posojilnice v Šoštanju.

Kakor znano in kakor smo tudi mi v zadnjem časih naznani, imelo bi se v Šoštanju sklopljeno nedeljo vršiti zborovanje, na katerem se vboge kmetovalce o resničnem stanju slovenske posojilnice podučilo. Dokazalo bi se predenim kmetom, da so gostobesedni in sladistni slovenski voditelji v prvem času krivi tega poloma in da se tudi te Šoštanjske slovenske voditelje za primanjkljaj na govor poklicati. Napovedano zborovanje je bilo torej velevažno in potrebno. A — medtem ko se je pustilo predzadnjo nečelo političoega poštenjaka dra. Verstovšeka v Šoštanju na vse pretege hujskati ter resnico upati, prepovedal je slovenjegralski glasnik dr. Poiger to potrebno zborovanje, češ je prebivalstvo preveč "razburjeno" in da torej zamoglo zborovanje "javnemu blagru dovolati." Ta prepoved ni samo čudna, kakor je vso ravnanje dra. Poigera čudno, morda tudi naravnost nerazumljiva. V Avstriji menda še ni resnica prepovedana. In resnica je, da se je dolga čas sem v Šoštanjski posojilnici parilo ter da se hoče zdaj denarni pokroviteljev te goljufije redi, nedolžnim kmetom pa brez naložnosti. Tej resnici pač ne bodo ustva zamašili . . . Zdaj se sili vboge, ki itak le od roke do ust živijo, da najdejo obresti za ukradene narje posojilnice. Slovenski kmet torej plačuje dolgove, ki so nastali vsled naje slovenskih voditeljev . . . Ej, ej, tako pa menda še nismo! Dolžnost oblasti je, prime goljufe za ušesa, brez ozira na stranko politično mišljenje. In ako kakšnji c. k. uradne vidi ali pa noče videti takih lumperij, spada sam na obtožno klop. Za bodoemo mi skrbeli, da bodejo nesrečni te Šoštanjskega okraja vkljub vsem naknadnim resnicu izvedeli. Resnica nad vse in prav

dné 15. maja in so šli 20. junija na poletne počitnice. Vse skupaj obdržali so poslanci letos 29 sej. Vlada je vložila 5 predlog, poslanci pa 6 nujnostnih predlogov, 70 predlogov ter 440 interpelacij, ki slišijo večinoma na gnojišče. Sprejelo se je proračunski provizorij in podaljšalo provizorčni odpravnik. Druzega se prav ničesar ni sprejelo. Zbornica je torej zopet dočakala, da je za vsako delo popolnomo nezmožna. Niti proračunski provizorij bi ne bil sprejet, ko bi se poslanci ne bali zaključenja zasedanja, valedi katerega bi seveda tudi izgubili nadaljnje daje. . . Res ni čuda, da drži ljudstvo na državnem zboru manj nego na lanski sneg.

Nove vojaške zahteve. Vojaška uprava namreč zahtevati zvezno zvišanje števila rekrutov za skupno armado za okrog 15.000 mož, za obe deželni brambi pa za okrog 10.000 mož. To zvišanje se bude baje po stopinjah zgodilo, tako da bode l. 1917 znašalo najvišje število rekrutov 237.500 mož. Tudi mornarska uprava zahteva že tri nove velike bojne parnike. Lepa bodočnost čaka vboge davkoplavevale!

Ruski balon. Orožniki opazili so v Jaroslavi v zraku veliki vojaški balon. Zagrozili so s strejanjem in zato je prišel balon raje sam na zemljo. Izkazalo se je, da je to ruski vojaški balon, v katerem sta se nahajala stotnik ruskega generalštaba Dukszynski ter neki vojak; rekla sta, da ju je veter čez mejo zanesel. Obsojena sta bila na smrt s puško; ali so spravili orožniki v Krakovo, kjer se jih je po strogi preiskavi zopet izpustilo.

Obsojeni vojaki. Ko se je v jeseni vojaštvo proti ruski meji pomikalo, napravili so nekateri češki dragonci v Pardubicu protiv avstrijske izgredov. Zdaj se je izrekla v končni razpravi pred vojnim sodiščem odsoda. Rezervista Jonas in Havliček, ki sta bila voditelja izgredov, obsojena sta bila na smrt s puško; ali pomilostilo so ju je na 8, oziroma 8½ let težke ječe. Ostalih 19 čeških vojakov, ki so bili vsled teh izgredov obtoženi, obsojeni so bili na 4 do 7 let ječe; oni vojaki pa, ki so se udeležili izgredov le v pisanosti, sedeli bodejo več mesecov v ječi. Vse skupaj se je odsodilo 40 dragoncov-rezervistov na skupaj 120 let težke ječe . . . Priznamo, da se mora v resnih časih vojne nevarnosti vojaške upornike najstroje kaznovati. Ali in prvi vrsti treba bi bilo prijeti one panslavistične hujščake, ki naravnost ob bolem dnevu svoje veleizdajalstvo kažejo. Takih hujščakov ni samo na Češkem, marveč tudi v slovenskih pokrajiah dovolj.

Draginja kruha. Smešni hujščaki vpijejo vedno, da je kmet kriv draginji kruha. Ali

mesec sem že padajo cene pšenice, cena moke pa je ostala vedno ednaka. Vzrok tega je ravnanje judovskih oderuških mlínov na Ogrskem, ki raje par tednov svoj obrat vstavljo, nego da bi znižala cene moke. Da je krah drag, krivi so torej ogrski judovski bogataši mlinarji, ne pa vlogi kmetje.

Obsojeni vohun. Pred porotniki v Krakovi bil je obsojen rezervni ulanski stražmojster Rachwal na pet let težke ječe. Ta vohun je namreč ukradel cel mašinski stroj in ga hotel ruskemu generalštabu prodati.

Razpuščen mestni zastop. Ogrska vlada razpustila je mestni zastop Reka (Fiume), kjer se je postavilo v nasprotje s postavami ogrske države. Prišlo je na Reki do velikih izgredov.

Cesar. je odpotoval v kopelj Ischl, kjer ga bode tudi nemški cesar s svojo soprogo obiskal.

Kloštri in kmeti. Občinsko predstojništvo Oberschlierbach na Zgornjem Avstrijskem vložilo je v državnem zboru peticijo, v kateri se prosi za pomoč proti klostrom, kateri nakupujejo tam kmettska posestva ter sprememijo rodovitne njive v zemljo za lov. Najhujši je klošter v Schlierbachu. Ta je nakupil sledeča posestva: Schiefergut 63 oralov, Koinsgut 39 oralov, Wiederleiten 18 oralov in Wegheiten 20 oralov; skupaj torej 140 oralov; poleg tega je še istemu klostru podložna tamošnja pašna zadruga nakupila dve posesti z 90 oralimi. Skupno so torej pobožni menihi v Schlierbachu spravili v svoje roke 230 oralov kmettske zemlje. Ednako postopa klošter Kremsmünster, ki je nakupil: Brand 18 oralov, Heilmühle 30, Viebmer 36 oralov, skupaj torej 84 oralov; nadalje je pašna zadruga tega klostra nakupila še 120 oralov. V časih, ko trpi vse pod neznosno draginjo, nakupujejo kloštri kmettsko zemljo ter jo sprememijo v lovskie revirje!

Balkanske zmešnjave.

Tretja balkanska vojna med zavezničkimi! — Vojna brez napovedi. — Veliki krvavi boji v Makedoniji. — Rumunija pred odločitvijo. — Pred usodopolnimi novimi dogodki.

In zopet so pričele puške pokati, kanoni grometi, zopet teče vroča človeška kri na neobdelanih balkanskih poljih. Pred meseci se je začelo to grozovito prelivanje krvi. Ali takrat so bile balkanske države združene v svoji zvezzi, takrat so skupno potegnile handžar, da spodijo smrtnega sovražnika, "dušmana" preko Bospora

Politični pregled.

Državni zbor se je podal zopet na počitnice. Velecenjeni gospodje poslanci so odpotovali z vsej koperlj, kjer se bodejo "odpočili" od dela, včasih vkljub vsak dan po 20 kronic . . . Svoje zasedanje pričela je zbornica januarja in je zborovala do 7. marca; po tem odmoru zbrali so se poslanci zopet

Nad deset milijonov gospodinj

se zahvaljuje za svoje mehke lepe roke in snežnobelo perilo
le rabi Schichtovega mila.

iz Evrope. Takrat se je izjavilo pod prepevjanjem krščanskih duhovnikov, da se vodi te boje „v znemuju križa“ . . . Zdaj pa, — no zdaj so ti čudoviti balkanski zaveznički, pijani svoje slave, razdrobili krščanski križ in si vrgli kosce drug drugemu v obraz. In tisti handžar, ki je bil pred skoraj enim letom blagoslovjen od krščanskih popov za „sveto vojno“ zoper Turčina, kadi se zdaj že od gorke krvi krščanskih bratov samih . . . Pač nikdar še se ni tako pikro ironijo zametalo krščanstvo! In „jugoslovanstvo“ tudi! Kajti kako so sanjarji panslavistični sanjači pred par meseci o novem procvitu, o kulturnem, gospodarskem in političnem združenju Jugoslovanov, — zdaj pa so se združili srbski „Jugoslovani“ z Grki proti bulgarskim „Jugoslovanim“ . . . Južni panslavizem doživel je tisto grozoviti polom!

Kakor vse kaže, ne more ničesar več tretje balkanske vojne preprečiti. Zadnjič še je vse kazalo, da se bode Srbija pod pritiskom ruske komande pokorila. Res je tudi že srbski minister Pasič v skupštini to stališče načratal. A medtem so se nakrat armade naveličale čakati počasnih diplomatskih sklepov, poprijele so za meč in — vrag po njih! — kanoni govorijo mnogo glasnejše nego diplomi. Doslej imamo le od srbske strani poročila glede krvavih bitk v Makedoniji. Dokazano še ni, na kateri strani se je pričelo strehati, kajti vojska ni napovedana. V prvem hipu so glasom dosedanjih poročil Bulgari velike uspehe dosegli, ali drugi dan so jih baje Srbji in Grki pričeli polagoma nazaj siliti, tako da je uspeh na njih strani. Pričakuje se, da bodejo vsak hip diplomatske zvezne pretrgane in da se bode vojna tudi formalno napovedala.

Medtem pa hoče tudi Rumunija iz teh zmesnjav dobiček napraviti. Rumunska je že mobilizirala svojo armado. V trenutku, ko bode balkanska nova vojna tudi formalno napovedana, prekoračila bodo rumunska armada bulgarsko mejo in zasedla tiste pokrajine, katere Rumunija že dalje časa za se zahteva. Sodi se, da se Bulgarija v tem oziru ne bodo branila.

Poglavljeno vprašanje je pa: ali bode Rusija mirno temu razvitu gledala ali ne? Ako bi namreč Rusija v svoji znani balkanski domišljiji aktivno v te dogodke posegla, potem je prav mogoče, da se zopet pojavi ona napetost, ki smo jo komaj odslovili. Avstro-Ogrska ne more trpeti, da bi se proti njenim interesom balkanski zemljevid spreminja. To je gotovo!

In čez jasno nebo plavajo zopet temni oblaki . . .

Prvi boji.

Vojna še ni napovedana, — in vendar se že bijeo na vse pretege. Katera stran je boje pričela, se doslej ne more dokazati. Gotovo je, da so Bulgari najprve zasedli vojaško velevažni kraj Geoghe in so pričeli tudi polagoma napredovanja na Panghaionu. Boji so bili takoj jako ljuti in krvavi. Prvi dan prinesel je Srbom in Grkom hude poraze. Bulgari so zasedli zlasti velevažno železnico.

Dogodki v Saloniku.

V Saloniku, ki je popolnoma zaseden od Grkov, nahajal se je tudi en batajlon bulgarskih vojakov. Brez da bi bila vojna napovedana, zapovedal je grški komandant general Callaris Bulgarom, da naj oddajo orožje. Ker ti tega niso hoteli storiti, napadli so jih Grki v veliki premoči in jih premagali po kratkem odporu. Bulgarska vlada je proti temu postopajujočno protestirala.

Bulgarsi uspehi.

Uradno se iz Sofije razglasa: Boji okoli jezera Tachino in ob Strumi so končali z Grke neugodno. Bulgari so jih popolnoma porazili. — Po krvavih bojih s Srbi in Grki zasedli so Bulgari Geoghe in se tam utrdili. — Naskoki Srbov so bili odbiti. Bulgari so zasedli Udrovo, Krivolak, Sušova, Tachon, Dobrovo in Emerico. Utrdili so takoj vse te kraje.

Boj na celi črti.

Iz Belgrada se uradno poroča, da se boji na celi fronti nadaljujejo.

Boji okoli Istipa.

Doslej prihajajo le srbska poročila o velikih bitkah okoli Istipa. Mesto Istip je srbska artilerija popolnoma razrušila. Baje so Srbi tudi Krupiste zasedli, kar bi bil zanje izredno velik uspeh. Pri Istipu so imeli Srbi 1400 mrtvih in izredno veliko ranjenih. Še hujše so bulgarske izgube.

Zadnji telegrami.

Sofija, 2. julija. Vsled srbskega napada na bulgarske tabore pri Brjegalnici in Zletovski ter na Osogovski planini iz vrsuje bulgarska armada na celi črti protinapad. Bulgari so pri Gradskem prekoračili reko Baradar ter napredujejo od dveh strani od Istipa proti Körprülü. Centrum bulgarske armade pa koraka čez Egri Palanko proti Kratovi in glavni bitki. Istotako napredujejo Bulgari proti Saloniku. Srbski oddelki, ki se pomikajo nazaj proti Ovčjem polju, so v veliki nevarnosti, da jih bulgarsko desno krilo ne obide.

Sofija, 3. julija. Bulgarska armada napreduje na vseh straneh. V najkrajšem času se bodejo o določilne bitke zgodile. Glavna bitka proti Srbom se bode izvršila okoli Egri Palanke ali pa na Ovčjem polju oz. pri Üskübu-Kumanovi. Proti Grkom pa bodejo Bulgari bili glavno bitko okoli Küksusa. Nikdo ne veruje več, da bi imela pogajanja in posredovanja še kaj uspeha. Brez napovedi je vojna v polnem tiru.

Dopisi.

Ptuj. (Prvaško-trgovska zagrljenost.) S kakimi podlimi sredstvi delujejo slovenski trgovci, kaže slediči slučaj: Nek kmet kupi blago v nemški trgovini in gre mimo trgovine Mahorič. Ta mu začne govoriti: „Zakaj kupujete pri Nemcih in Štajercijancih?“ Kmet mu odgovori: „Vsaki je falot, kateri Nemci psuje!“ — To je pravi odgovor za sovražnega človeka. Mi pa bodemo tako postopanje toplo priporočali ljudem, da se vedno tako ravnajo!

Cirkovce. Tukajšnega zagrijenega klerikalnega krščarja Koržeta sinu Maksu bilo je pred kratkim iz listnjaka ukrazen znesek 360 kron. Maks, kot sin klerikalno-posojilničnega odbornika, ima nameč v listnjaku svoje ležišče. Ta Maks je tativne obdolžil svojega prijatelja Štefeta. Orožniki so Štefeta zaprli; ker je pa bilo pre malo dokaza, bil je Štefe iz zapora izpuščen. Krščar Korž izrazil se je na Gori na sejmu v Jagodičevi gostilni, da će je bil denar ukrazen njegovemu sinu, saj ni bil njegov ampak moj, ker Maks ne more denarja nikjer zasluziti, ker do 11. ure leži, potem pa doma pije in keglja. Glede tega rekla je potem neka tukajšna gospa, da je ta obkradel tata. Ko je Maks to izvedel, tožil je isto gospo zaradi žaljenja časti. Ker je nato omenjena gospa pri sodnini izpovedala, da je to rekel njegov oče, bo sedaj sodnija preiskovala, odkod je res Maks dobil teh 360 kron.

Mi pa rečemo: Kdor ima maslo na glavo, ne hodi na sonce! Radovedni smo, kaj predstavlja sad klerikalne vzgoje.

Iz Slov. Gradca. V nedeljo zvečer je večno spet izbruhnil ogenj v „narodnem domu“ izgledalo je strašno v temni noči. Zagorelo je celo streha; sosedje so komaj obranili podbrambe iz Slov. Gradca in Šmarja. Skoraj 2400 kolikih 6000 ljudi je tak na 20.000 kron.

Dramlje. Večni nepokojnež, prijatelji župnika Franc Ogrizek je poprej v Črni veden trdil, da učitelja A. zategadelj ne smeti trpeti, ker je „nemčur“, ima nemško ženo in nemški imel šoli tudi nemški uči, sicer bi si bila najboljšu prijetja! Zato je Ogrizek 3 leta celo kaželega »tožbil« poslat; a sedaj se pa ta zagriveni Ogrizek v Dramljah z najboljšimi in naprednimi Slovenci z nekate najnesramnejše prepira, da je žalostno začuša, da sir občlanovanja vredno za celo župnijo! Na Ameriki in trdovratnost, nevošljivost in duhovska zastopa kak je ljivost sega brez vsega studa že tako daleč Clevelandu. Čeprav je župnik Ogrizek župnik, pa se bode opcerkvi prepoveduje ter nalač kot kljubec in ne v njemu vdane klerikalce, ž njim enako „poliko, kot jaz, svetnike“ v stole pošilja in tako pooblašči ne pristevede sedel zapira, navrh pa se še sam ne sramajo nobene v mašni oblike njemu neprijetnega iz kloplik, ali žaliti ter v pričo vseh ljudi na istega hrabrosti ostati. To pa samo zato, ker se po njegovem prevendar se jih posvetni glavi, v kateri ma same volitve poskušanje listov ravnat ne morejo. A gorje pa takim nekaterim potu. Slišenim Slovencem, ako bi kateri v cerkvi trdil; takoj bi ga Ogrizek zvijača na pencev tič, i surovo kot „antikrista“, „brezbožnega“, in bremenim neža“, „odpadnika cerkve“ itd. razglasil in medtem ko kakor poprej v Črničnah: nesrečna naša projekta imen dva antikrista imamo v fari, kakšne pa misli; in nas bodo še vse zadele!!! — Kakor si projekta mate častiti bralci v mnogih časopisih tega Slovencem, ki je tudi od svojih kolegov in v svoji doma vini toliko zasmehovan in prečudovan, obojih in tak stavlja, ki očitno ljudi iz cerkvene klopke na tako iz cerkve podi, ter se s tem cerkvene človeka predpostavljenim in cerkveni postavi zoper se bode navrh pa še njemu nepokorne kot „kalice Štajerc“, želje pri c. kr. državnem pravdnosti tožiti, vselej, ak dobije želeč, da bi tudi tukaj nasprotinjam gredo tja srečnega storil, ter ga pobil, kakor je tako blazen šnem mestu učitelja A. ob službo spravil. Ljubčanom in celo nedolžnega svetnika hliniti . . . Koda pa on (Ogrizek) za nahrulenje in osram v cerkvi tožen, se je predzrnil na sod vprašanje: je li bil že kedaj predkazovan svoji pregrdi, nesramni navadi svojo karkon „zvijati“, ker jo vtajiti ni mogel, tje nasprotina stranka (A.) celo tožbo je „preklicala“. O ti ostudna, prehudobna tako se ne spodobi za duhovnika; tako se trdovratni lažnjivci.

Sv. Barbara v Halozah. Občinske v občini Slatina, katere so se vršile v nedeljo 22. junija, so se seveda na komando iz Vogrina naveč vršile; agitiral je že celo sem; celo kapelan Baznik, kranjski Jan je pridno pomagal, češ za Božjo voljo, krščansko da premagamo Štajercijance in ralce. Sliši se tudi, da je zloglasni H. kateremu se sanja o predstojniščem trom sovinice razdrapal, ker so napredno voljalo jemeti tiste kmete, ki se pustijo od šastnih farjev zapeljati; fajmošter Vogrin obljubil, da kdo bode volil po klerikalnem od njega molitvenik. Fajmošter Vogrina vse to spodobi za enega pravega duhovnika, Zloraba prižnico in spovednico mu je pre Seveda, do zdajnega predstojnika ima piko, ko noče več trobiti v farški rogovem, kremplje dela, da bi spravil kakšnega podrepnika za predstojnika. Pa se grozno pri zadnji volitvi se je sleparilo, zato se že vložil na glavarstvo rezkur. Vogrinu ju tujemo, naj ostane raje doma pri lepi in volitve naj pusti v stran, raje si na vinograde v redu opravljaj itd. Še nekaj, je enkrat oznanil, da je on začasa birmal in že žrtvoval za farane; radi bi znali koga, tistega vina, ki so ga dobri farani mu dali razred za popravljanje cerkve itd. Obljubilo se kratek, da se pri dači ne bode nič zaradi zadržal pa morajo ljudje po 44% več plati v cerkvi. In tisto vino (letniki 1907, 1908, 1909),

Grozni Schmid varežni Znoreli